

Bölüm 3

YEME BOZUKLUĞU SEMPTOMATOLOJİSİNİ YORDAMADA OLUMSUZ TEMEL İNANÇLARIN VE BAŞ ETME STRATEJİLERİNİN ROLÜ: RİSK GRUBU ÖRNEKLEMİ¹

Selin KARAKÖSE²

Mithat DURAK³

GİRİŞ

Yeme bozukluğu, çeşitli fiziksel semptomların eşliğinde görülen ve iyileşme oranının düşük, tekrarlama riskinin yüksek olduğu bir hastalık grubu olarak bilinmektedir (Lindberg & Hjern, 2003). Yeme bozukluğu oluşumunda çeşitli faktörlerin etkin rolü olduğu (Maner & Aydın, 2009) ve tanının bireyin hayatında farklı alanlarda etkisini gösterdiği bilinmektedir (Aksoy, Aksoy & Maner, 2008). Yapılan kültürel ve kültürler arası çalışmalar, farklı popülasyonlarda yeme bozukluğu görülme oranında artış olduğuna (Kavas, 2007) ve Batılı toplumlarda diğer toplumlara kıyasla yeme bozukluklarının daha yaygın olduğuna işaret etmektedir (Kızıltan & Karabudak, 2008).

Diğer kültürlere kıyasla özellikle Batı kültüründeki kadınların, erkeklere kıyasla yeme bozukluğu geliştirme riskinin daha fazla olduğu bilinmektedir (Odea, 2002). Yeme bozukluğunun dışında, yeme tutum ve davranışlarında bozulmaların da, Batı kültüründeki kadınlarda erkeklere oranla daha yaygın olduğu bilinmektedir (Aallison & Park, 2004). Cinsiyete yönelik bu fark, Batılı toplumlarda kadına yönelik olan feminen güzelliğe yönelik sosyal baskı ile ilişkilendirilmektedir (O'dea, 2000). Ancak güncel olarak yapılan çalışmalar yeme bozukluğu için cinsiyet farkının ortadan kalktığına ve her iki cinsiyet için de bu araştırmaların yürütülmesi gerektiğini belirtmektedir. Yapılan bir derleme çalışması, DSM-5 kriterlerine göre yetişkin erkekler için yeme bozukluğunun (Tıkınırcasına Yeme Bozukluğu, Anoreksiya Nervosa ve Bulimia Nervosa) yaşam boyu prevalansının

¹ Bu çalışma 'Yüksek Lisans Tezi'nden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, FMV Işık Üniversitesi, selin.karakose@isikun.edu.tr

³ Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, mithatdurak@gmail.com

balerin, dansçı ve sporcular kendi içlerinde gruplandırılarak incelenememiştir. İleride yapılacak araştırmalarda, alt gruplandırmalar ile bakılacak grup farkları sonuçlarının literatüre büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak, yeme bozukluğu tanı grubu için 'yeme tutum inançları' ölçeği kullanılarak yapılacak çalışmaların literatüre karşılaştırmalı veriler sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, U. M., Aksoy, G. Ş. & Maner, F. (2008). Yeme bozukluklarında cinsellik, cinsel davranış ve tutumlar. *Yeni Symposium*, 46 (2), 62-64.
- Allison, K. C., & Park, C. L. (2004). A prospective study of disordered eating among sorority and nonsorority women. *International Journal of Eating Disorders*, (35), 354-358.
- Anshel, M. H. (2004). Sources of disordered eating patterns between ballet dancers and non-dancers. *Journal of Sport Behavior*, 27 (2), 115-133.
- Berry, T., & Howe, B. (2000). Risk factors for disordered eating in female university athletes. *Journal of Sport Behavior*, 23(3), 207-218.
- Cafri, G., Thompson, J. K., Ricciardelli, L., McCabe, M., Smolak, L. & Yesalis, C. (2005) Pursuit of the muscular ideal: Physical and psychological consequences and putative risk factors. *Clinical Psychology Review*, (25), 215-239.
- Clabaugh, A., & Morling, B. (2004). Stereotype accuracy of ballet and modern dancers. *Journal of Social Psychology*, 144 (1), 31-48.
- Cooper, M. J., Cohen-Tovée, E., Todd, G., Wells, A., & Tovée, M. (1997). The eating disorder belief questionnaire: Preliminary development. *Behaviour Research and Therapy*. (35), 381-388.
- Cooper, M. J & Hunt, J. (1998). Core Beliefs and underlying assumptions in bulimia nervosa and depression. *Behaviour Research and Therapy*, (36), 895- 898.
- Cooper, M. J., Wells, A. & Todd, G. (2004). A cognitive model of bulimia nervosa. *British Journal of Clinical Psychology*, (43), 1-16.
- Durak, M., Zeyrek-Rios, E. & Karakose, S. (2012). *Eating disorders belief questionnaire: adaptation and norm study in Turkish sample*. manuscript submitted for publication.
- Dünya Sağlık Örgütü (2021). Body mass index – BMI. (Çevrimiçi) <http://www.euro.who.int/en/health-topics/diseaseprevention/nutrition/a-healthy-lifestyle/body-mass-index-bmi>, Erişim tarihi: 20 Mart 2021.
- Edman, J. L., & Yates, A. (2004). Eating attitudes among college students in Malaysia: An ethnic and gender comparison. *European Eating Disorders Review*, (12), 190-196.
- Erol, A., Toprak, G., & Yazici, F. (2006). Psychological and physical correlates of disordered eating in male and female Turkish college students. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, (60), 551-557.
- Fairburn, C. G., & Cooper, P. J. (1989). Eating disorders. In K. Hawton, P. M. Salkovskis, J. Kirk, & D. M. Clark (Eds.), *Cognitive behaviour therapy for psychiatric problems*.

- Oxford: Oxford University Press.
- Fairburn, C. G. (1997). Eating disorders. In D. M. Clark & C. G. Fairburn (Eds.), *Science and practice of cognitive behavioural therapy*. Oxford: Oxford Universities Press.
- Field, A. E., Sonneville, K. R., Crosby, R. D., Swanson, S. A., Eddy, K. T., Camargo, C. A., Micali, N. (2014). Prospective associations of concerns about physique and the development of obesity, binge drinking, and drug use among adolescent boys and young adult men. *JAMA Pediatrics*, 168(1), 34–39.
- Folkman, S., & Lazarus, R.S. (1985). If it changes it must be a process: Study of emotion and coping during 3 stages of a college-examination. *Journal of Personality and Social Psychology*, (48), 150–170.
- Fox, J. R. E & Power, M. J. (2009) *Eating disorders and multi-level models of emotion: An integrated model - clinical psychology and psychotherapy*, (16), 240–267.
- Garner, D.M., & Garfinkel, P.E. (1979). The eating attitudes test: An index of the symptoms of anorexia nervosa. *Psychological Medicine*, (9), 273-279.
- Garner, D.M.(1997). The Body Image Survey Results. *Psychology Today*, (30), 75-84.
- Grogan , S. (2008). *Body image: Understanding Body Dissatisfaction in men, women and children*. (2nd edition). New York : Routledge.
- Hamilton, L., Brooks-Gunn, J., & Warren, M. (1985). Sociocultural influences on eating disorders in professional female ballet dancers. *International Journal of Eating Disorders*, (4), 465-477.
- Jones , C. J., Leung, N., & Harris, G. (2007) Dysfunctional Core Beliefs in Eating Disorders: A Review *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 21(2).
- Kaufman, B. A., Warren, M. P., Dominguez, J. E., Wang, J., Heymsfield, S. B., & Pierson, R. N. (2002). Bone density and amenorrhea in ballet dancers are related to decreased resting metabolic rate and lower leptin levels. *Journal of Clinical Epidemiology & Metabolism*, 87(6), 2777-2783.
- Kavas, A. G. (2007). Eating Attitudes and Depression in a Turkish Sample. *European Eating Disorders Review*, (15), 305–310.
- Kızıltan, G. , Karabudak, E. , Unver, S. , Sezgin, E., & Ünal, A. (2006) Prevalence of Bulimic Behaviors and trends in eating attitudes among Turkish late adolescents. *Adolescence*, 41(164).
- Kızıltan, G. & Karabudak, E. (2008). Risk of abnormal eating attitudes among turkish dietic students. *Adolescence*, 43(171).
- Kline, R (2010). *Principles And Practice Of Structural Equation Modeling*. Edition: Third- Publisher: Guilford Press
- Koff, E., & Sangani, P. (1997). Effects of coping style and negative body image on eating disturbance. *International Journal of Eating Disorders*, (22), 51–56.
- Koutedakis, Y., & Jamurtas, A. (2004). The dancer as a performing athlete. *Sports Medicine*, 34(10), 651-661.
- Lindberg, L., & Hjern, A. (2003) Risk factors for anorexia nervosa: a national cohort Study. *Journal of Eating Disorders*, (34), 397–408.
- Maner, F. & Aydın, A. (2007) Bulimiya nervozada psikososyokültürel etmenler. *Düşünen Adam*, 20(1), 25-37.
- Mitchison, D., Mond, J. (2015). Epidemiology of eating disorders, eating disordered beha-

- viour, and body image disturbance in males: a narrative review. *J Eat Disord.* 23;3:20.
- Monaghan, L. (2005). Discussion piece: A critical take on the obesity debate. *Social Theory and Health*, (3), 302 – 314.
- Montanari, A., & Zietkiewicz, E. A. (2000). Adolescent South African ballet dancers. *Journal of Psychology*, 30(2), 31-36.
- O’Dea, J. (2002). Can body image education programs be harmful to adolescent females? *Eating Disorders: Journal of Treatment & Prevention* (10), 1-13.
- Paxton, S. J., & Diggens, J. (1997). Avoidance coping, binge eating, and depression: An examination of the escape theory of binge eating. *International Journal of Eating Disorders*, (22), 83–87.
- Ringham, R., Klump, K., Kaye, W., Stone, D., Libman, S., Stowe, S, & Marcus, M. (2006). Eating disorder symptomatology among ballet dancers. *International Journal of Eating Disorders*, 39(6), 503-508.
- Rose , K.S , Cooper, M.J & Turner, H. (2006) The eating disorder belief questionnaire: Psychometric properties in an adolescent sample. *Eating Behaviors*, (7), 410–418.
- Savaşır, I., & Erol, N. (1989). Yeme tutum testi: Anoreksiya nervoza belirtileri indeksi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7 (23), 19-25.
- Schwarz, H. C., Gairrett, R. L., Aruguete, M. S., & Gold, E. S. (2005). Eating attitudes, body dissatisfaction, and perfectionism in female college athletes. *North American Journal of Psychology*, 7(3), 345-352.
- Siva, A.N. (1991). *Coping with distress, learned powerfulness and depression among infertile people*. Unpublished Doctoral Dissertation. Ankara, Turkey: Hacettepe University.
- Siyez, D. M. ,& Baş, A.U (2006) Bir grup üniversite öğrencisinin anoreksik yeme tutumları ile aile yapısı arasındaki ilişki. *Yeni Symposium*, 44 (1), 37-43.
- Soukup, V. M. , Beiler, M.E. & Terrell, F. (1990) Stress; coping style, and problem solving ability among eating disordered inpatients. *Journal of Clinical Psychology*, (46), 592-599.
- Şenol-Durak, E., Durak, M., & Elagöz, F. Ö. (2011). Testing the psychometric properties of the Ways of Coping Questionnaire (WCQ) in Turkish university students and community samples. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 18(2), 172-185.
- Thompson, R. A., & Sherman, R. T. (1999). Athletes, athletic performance, and eating disorders: Healthier attitudes. *Journal of Social Issues*, 55(2), 317- 337.
- Waller, G., Ohanian, V, Meyer, C., & Osman, S. (2000). Cognitive content among bulimic women: The role of core beliefs. *International Journal of Eating Disorders*, (28), 235 –241.